СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЯ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 167. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 19. липня, 1923.

VOL. XXXI. No. 167. Jersey City, N. J., Thursday, July 19, 1923. THREE CENTS

ПРИ ДОПОВНЯЮЧИХ ВИБОРАХ СЕНАТОРА В МИННЕСОТІ ПОБІДИВ РАДИКАЛЬНИЙ КАНДИДАТ ДЖАНСОН

СТ. ПОЛ., Мінн., 18. липня. — Досі ще нема повного звіту з усіх місцевостий стейту про вислід голосування при доповняючих виборах сенатора. Одначе вже з дотепершніх обчислень виходить, що кандидат фармерських радикалів Магнус Джансон вибраний і то значною більшістю голосів, яка вже тепер досягає 75,000.

Для його побіди помогли фармерам і демократи, котрі хотіли повалити республіканського кандидата говернора Прайса.

Побіда Джансона наповнила надією фармерських радикалів на будуче, а рівночасно викликала переляк в старих двох партіях.

УКРАЇНСЬКІ ЕМІГРАНТИ З КУБИ ІДУТЬ ДО КАНАДИ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 18. липня. — Сюди перейхало 165 українських емігрантів з острова Куби.

Вони походять переважно з Галичини і поїхали до Канади.

Між ними був один 15-літній хлопчина, котрий казав, що вміє говорити 6 мовами.

БОЙКОТ, ЩО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВРОЖАЙ ЗНИЩИТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ФАРМЕРІВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — Нині сюди вернувся з Европи сенатор Смит В. Брукгарт, з Айови.

Він заявив звітникам часописий, що сього року в Европі зародило збіже. Край, що продукують богато збіжа, будуть мати його доволі на вивіз до сусідніх країв. Росія, каже він, буде мати богато пшениці на вивіз (зарабованої із селян на Україні).

Він був в Англії, Ірляндії, Франції, Німеччині, Австрії, Польщі, Угорщині, в скандинавських краях і в Росії. Всюди був з агентами Гувера. В Росії був з ним полковник Вилем Т. Гаскелл, голова Американської Ратункової Администрації в Росії.

Скрізь бачив добре жниво і се його занепокоїло, бо він переконався, що Европа тепер не потребувати-ме спроваджувати збіжа з Америки, а в кождому разі европейський врожай збіже ціни до краю.

Европейський врожай, каже сенатор Брукгарт, може знищити американських фармерів. Аби сьому зарадити, він буде робити заходи, щоб американське правительство закупило і продавало сьогорічний збір пшениці в Злучених Державах.

КАРА НА КОРАБЕЛЬНІ КОМПАНІЇ ЗА БЕЗМІРНЕ НАВОЖЕННЯ ЧУЖИНЦІВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 18. липня. — Генеральний комішенер іміграції на Еллис Айленд, В. В. Гасбенд заявив, що корабельні компанії винувати за натовп, який тепер панує на Еллис Айленд.

Він каже, що вони набирають емігрантів без міри і перешагають числа, які призначені Америкою для поодиноких держав.

На будуче, каже він, американська іміграційна влада буде карати винуваті компанії по 200 долярів від кождого чужинця, якого вони привезуть понад приписане число.

ЗАНОСИТЬСЯ НА СТРАЙК НА СТРІТКАРАХ В ПІВНІЧНІЙ ЧАСТИ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

НЮАРК, Н. ДЖ., 17. липня. — Нині відбулась тут нарада представників трамваєвої компанії „Паблик Сервіс" з представниками служби на її трамваях.

Сі останні жаждали підвищки для робітників на 30% їх платні і поправи відносин їх служби.

Голова компанії Томас Н. МекКартер заявив, що компанії відкинула сі домагання, а голова робітничого комітету Вилем Вепнер заявив, що в такому разі вся служба компанії виступить до страйку дня 1-ого серпня с. р. Страйк обняв би цілу північну часть стейту Нью Джерзи.

МАЄ ЗГОЛОСИТИСЬ ДОБРОВІЛЬНО ДО ТЮРМИ

ВАШИНГТОН, Д. К., 18. липня. — Мати мілонера Гувера С. Бергдолла, котрий викупився з війска вчасі війни, де тепер до нього до Німеччини, де він скривається, щоб намовити його, аби вернувся до Америки і добровільно зголосився відбути кару в тюрмі за свою провину.

АМЕРИКА РОЗБИРАЄ ВОЄННІ КОРАБЛІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 18. липня. — Американське правительство приготовляє до розібрання на злом'я 21 воєнних кораблів, в тім 6 кораблів, які щойно були на викінченню.

Розбірка буде в Нью Йорку і в трох інших пристанях.

МОЛОДИЙ ОБМАНЕЦЬ

НЮПОРТ, Р. Ай., 18. липня. — Сюди приїхав 18-літній хлопець Отто Л. Тартманн і тут ходив на забави з богатими Американцями й Американками. Одначе ніхто з сюди не подавав Американцям й Американкам. Одначе ніхто з сюди не подавав йому знати, що він обманець і арештовано його.

В арешті він намагався повіситись, але сторожка його вратувала.

Відсь його відгадано до стейтової вязниці в Кренстон.

Вязень не хоче признатись, відки він сюди приїхав. Раз каже, що він з Нью Йорку, а другим разом, що з Шікаго.

ФРАНЦІЯ ПРОДАЄ РОСІЯНСЬКУ ФЛЬОТУ.

Велику сензацію викликали в світі вістка, що Франція продала Югославії стару російську фльоту, захоплену монархістами. Послідними часами ся фльота була сконцентрована в Бізерті.

Фльота має складатися з 20 кораблів між якими є боєві кораблі, торпедовці і підводні лодки.

Франція мала продати сю фльоту ніби приватним людям, як старе залізо, однакож в дійсности купцем був уряд Югославії. В злуці з тим знаменний факт, що недавно французький парламент ухвалив для Югославії кредит в сумі 300 мілліонів франків, а французький генерал Жерон що тільки скінчив інспекцію оборони берегів сеї держави і порадив скріпити оборону.

АРАБІЯ.

Арабську державу хоче Англія коїнче утворити, бо вона для Англії дуже потрібна. А саме Англія хоче мати сухопутну дорогу між Єгиптом і Індіями. Тому в р. 1918 запала вона Мезопотамію, Палестину, й інші краї Арабії, а договором в Севр зліпила велико-арабську державу. Але Франція постановила собі тихцем ці плани Англії помотати. Вона, зайнявши в р. 1918 Сирію, яка також належить до Арабії, не лише що не думала й опустити, але стала ще більше відривати в Арабії значіння Англії. Це зміркувала Англія і тому поставовила розбити Арабію на кілька менших держав, очевидно від себе залежних. І так в початком мая цього року проголосила незалежне королівство Мезопотамії. Трансйорданії і Геджасу, посадивши на трон Геджасу короля Гусейна, в Мезопотамії його сина Файсала, а в Трансйорданії другого сина Абдулляга. Колиж в останнім часі вже за нового англійського премієра ситуація для Англії змінилась на лішше, а сама Англія зміцнила собі Італію для своїх плянів, тоді Англія предложила королеви Геджасу. Гусейнови, щоб він утворив велику арабську федерацію. Англія хоче короля Гусейна, який мешкає в святім мусулманськім місті Мекка, зробити оверхником сеї федерації і калїфом (каліф є голова мусулманської церкви, так як у христіян папа римський). Проти цего певно виступить Туреччина, бо до тепер калїфом був турецький султан, що мешкав в столиці Туреччини, в Цигрограді. І Франція не буде мовчати бо велика Арабія схоже з часом загорнути і Сирію. Вреші і Жиди в Палестині не схотять належати до Арабії. Та мимо цего всього Англія своєю старою, виробленою та зручною політикою, мабуть і тим разом потрафить перехитрити, бо ту розходиться о її життєвий інтерес.

КІНЬ РОЗСУДИВ РОЗПРАВУ

Два французькі мужики правувалися за одного коня. Кожен говорив на суді, що то його кінь. Суддя не знав, котрому з них вірити. Зажадав щоби привели йому коні. Як привели, пустив коня, щоби побіг — і кінь побіг просто до стайні правдивого господаря. Так пізнали чий кінь. Так кінь сам розсудив, а суддя потвердив і процес між мужиками скінчився.

ВИКЛАД СТУДЕНТА ГРУЗИНА ПРО ГРУЗІЮ.

Заходами Спілки Студентів Українців у Німеччині, згідно із спільним бажанєм українських та грузинських студентів, відбувся у суботу 16. червня с. р. в мешканню Української Громади у Берліні яка незвичайно прихильно ставиться до всіх стремлінь українського студентства), реферат в німецькій мові „Про Грузію".

Референт, студент сусп. наук Кобилява, подавши у загальних рисах головнійші відомости з історії, географії, та духової культури Грузії докладнійше спинився на останньому періоді державного життя Грузії (від часу проголошення самостійности в р. 1918-р.) та на сучасному економічно-політичному положенню її, зглядно найблизших перспективах.

Виклад викликав велике зацікавленне всіх присутних українських студентів і громадян, що між іншим виявилось у цілій низці запитань як прелеґентови так і присутним на викладі грузінським студентам.

По закінченню викладу Голова Спілки висловив в імени Спілки та Української Громади в Берліні подяку прелеґентові і бажанне щоб подібні виклади і надалі відбувались та набирали систематичного характеру.

ЛЯЦЬКІ ЗВІРСТВА.

Дня 11. червня в селі Новиці, біля Калуша, арештовано під якимсь звичайним замітом сільську дівчину Параску Оленюк, збито її на поліційній станиці і випущено на волю. Але що вона мала жалітися на поліційське поведенне в Калуші, то її знову спроваджено на станицю. Наслідок був такий, що дівчина померла. Жандарми твердять, що вона повісилась, одначе судова комісія найшла на її тілі знаки смертельних побоїв.

НОВИЙ РОСИЙСЬКИЙ ЩОДЕННИК В БЕРЛІНІ.

У Берліні почав виходити новий безпартійний щоденник російської еміґрації „Берлинские Новости". Це вже четверта російська часопись в Берліні.

ОСТАННЯ ЖЕРТВА УМИРАЮЧОГО НА „РІДНУ ШКОЛУ".

Прямо зворушаючий випадок стався недавно. В Кошилівцях, пов. Заліщики, умирав б. австрійський вахмайстер жандармерії бл. п. Ігнатій Дудка і останню готівку 500.000 мк. передав своєму братови Теодорови Дудці як останню жертву на „Рідну Школу", яку брат оповіщав переслав чеком до У. Н. Т.

СПРОБИ РАТОВАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ВАЛЮТИ.

Дня 22. червня с. р. львівська поліція перевела ревізію в кількох кавярнях, де збирається спекулянти чужою валютою. Сконфіскованно 80 долярів і 300 чеських корон. Спекулянти оточені поліцією покидали доляри з кишень на підлогу і не признались, до кого гроші належать зі страху перед відповідальностю.

БЮРО ДЕТЕКТИВІВ У ЛЬВОВІ.

З ініціятиви деяких інспекторів поліції, відкрито у Львові при ул. Гродзіцьких перше бюро детективів. Підозрівають що детективів буде уживатись не лише для слідження за злочинцями, а що їх компетенцію поширить львівська поліція і в сферу політичну.

БОРОТЬБА ЗА МЕШКАННЯ.

Юзеф Бенярж, власник камениці при ул. Петра і Павла у Львові поставовив викинути з мешкання свого льокатора Евгена Ковальського. З приводу того прийшло до бійки. Син власника камениці 19-літній студент стрілив з револьвера до льокатора Ковальського і вбив його на місці.

КАТОЛИЦЬКИЙ КОНҐРЕС В ЛЮБЛЯНІ.

Дня 25. червня закінчився в Любляні католицький конґрес, в якім взяло участь понад 100.000 осіб з ріжних країв Европи й Америки. Після конґресу відбулась в Любляні католицькі маніфестації.

УТЕЧА З ВЯЗНИЦІ.

Дня 22. червня підчас роботи утік з львівської вязниці Микитик Іван.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПАРТІЙНА ГАЗЕТА

Деяку увагу „Свободі" за партійну газету. Це може бути хиба о стільки правда, о скільки організації Українського Народнього Союза єсть якоюсь „партією". На дні таке поняття межи Українцями в Америці вже перестарилися і тепер кождий просвічений чоловік розуміє що запомогова організація не може становити партії.

Що до „Свободи" — то вона зовсім безпартійна. Тримається правда, одного, національного українського напрямку, бож вона українська газета, редагована Українцями д для Українців. Тому її українського характеру не може ужизати за якусь „партійність". Коли би „Свобода" не мала цього виразного українського характеру, то її цілком не було би потрібно.

КОЛИЖ „СВОБОДА" — УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ГАЗЕТА, ТО І ПОВИНЕН ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ КОЖДИЙ, ХТО ПОХОДИТЬ З УКРАЇНСЬКОГО РОДУ.

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

На рік	$7.00
На пів року	$3.75
На три місяці	$ 2.00
В Джерзи Сити і заграницею.	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

Гроші посилати чеками або мані-ордерами:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

АНҐЛІЯ ХОЧЕ ДОВЕСТИ ДО ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ

ЛОНДОН, 18. липня. — Британський міністер закордонних справ лорд Корзон викінчив нині відповідь, яку має вислати правительство Великої Британії на німецьке предложенне у справі вирішення сплати „военних відшкодовань" аліянтам.

Сю відповідь предложить він нині премієрови Болдвинови і цілому міністерському кабінетови до затвердження.

В сій відповіді правительство Великої Британії натякне Німеччині, що її „пасивна резистенція" (безчинний опір) в Рурщині ускладнює ситуацію і утруднює вирішенне французько-німецького спору.

При кінці сього тижня премієр Болдвин має вислати сю ноту також аліянтам і Америці.

БОГАТО АНҐЛІЧАНІВ ХОЧЕ ТХАТИ ДО АМЕРИКИ

ЛОНДОН, 18. марта. — Американські консулі у Великій Британії видали віза на пашпорти 26,525 Британцям, котрі хотять виїхати до Злучених Держав.

ЛЕВІАТЕН ПЛИВЕ ДО АМЕРИКИ

ЛОНДОН, 18. липня. — Вчера відплив із Саутемптон найбільший американський пасажирський корабель Левіатен (давнійше німецький Фатерлянд).

Він везе 1,170 пасажирів. Між ними є сенатор Гайрем Джансон з Каліфорнії, котрий у второк має виголосити в Нью Йорку промову про теперішні відносини в Европі.

ДЕ ВАЛЕРА ЗНОВУ ОБЗИВАЄТЬСЯ

НАРИЖ, 18. липня. — Забутий провідник ірляндських повстанців Імон де Валера прислав сюди літаком відозву, в якій каже, що ірляндське правительство впаде й Ірляндія небаром знову буде стреміти обєднаним фронтом до независимости.

ФРАНЦУСЬКІ НАЇЗНИКИ ГРАБЛЯТЬ НІМЦІВ

ЛІМБУРҐ, Німеччина, 17. липня. — Французи загребили тут в філії (бренчу) німецького державного банку 275,000,000 німецьких паперових марок.

Лімбурґ належить до неокупованої Німеччини і Французи не мали там права переводити своєї „операції", але вони тепер на жадні „права" не зважають.

ПРОГНАНИЙ МІНІСТЕР

ПАРИЖ, 17. липня. — Французьке правительство дозволило бувшому французькому міністрови внутрішніх справ Люї Ж. Мальві, котрого засуджено в 1918 році на 5-літнє вигнанне за зраду своїх урядових обовязків. Йому дозволено вернутись до постелі хорого 80-літнього батька, але коли він прибув домів, батько вже був помер, не бачивши сина перед смертю.

Його вигнанне кінчиться на другий місяць, тому йому позволено бути ще тільки на похороні, а відтак наказано ще вернутись на кілька тижнів на вигнанне.

Мальві заявив, що буде кандидувати на посла до парляменту в 1924 році.

ВІДБУДОВА ЛЮВЕНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

ЛЮВЕН, Бельгія, 17. липня. — Славна бібліотека в Лювені, яку знищили Німці з початку війни, повинна відбудуватись.

Нині кардинал Мерсіє посвятив перше викінчене крило, яке становить четвертину будинку.

Загалом цілий будинок має коштувати $1,000,000, на що вже досі зібрано половину, з чого знова половину зложили Американці.

На посвяченню був президент нюйорського Коломбійського університету, др. Н. М. Батлер, котрий передав бібліотеці книжку із списом імен американських професорів та учеників, котрі на відбудову лювенської бібліотеки зложили $40,000.

Бібліотека збудована у фламандському стилю.

ДЕШЕВА ДОРОЖНЯ

КЕЛЬН, Німеччина, 17. липня. — З упадком вартости німецьких паперових грошей ідуть в Німеччині вгору ціни мешкань, одінь і пожиня.

Тут обчислено, що родина, яка складається з 4 осіб, потребує тепер на житте на місяць 3½ мілліона німецьких паперових марок (около 12 долярів).

20,000,000,000,000

БЕРЛІН, 18. липня. — Тутешня грошева біржа замкнена і ціну німецьким паперовим маркам назначує німецький державний банк.

Вчера він визначив 200,000 німецьких марок за одного американського долляра, або мілліон за 5 долярів.

Тепер має Німеччина 20 трилліонів паперових марок.

ЗАКІНЧЕННЄ ЛОЗАНСЬКОЇ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 17. липня. — Аліянти і Турки порозумілись уже і щодо прочих спірних питань.

При сій новій умові побіду осягнув американський амбасадор Джозеф О. Гру, котрий домагався, щоб нікотра, з держав не мала особливих привілеїв в Туреччині.

Остаточно підпишуть договір обі сторони ще сього тижня.

ЛЕОН ТРОЦЬКИЙ ХОЧЕ 10,000 ЛІТАКІВ

ПАРИЖ, 18. липня. — Тутешній дневник Ентрансіжан подає депешу свого кореспондента з Москви, в якій він каже, що большевицький комісар від війни Леон Троцький заявив, що Росія потребує для охорони своєї території 10,000 літаків. До кінця сього року, казав він, Росія буде мати 3,000 літаків.

"SVOBODA" LIBERTY
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.50
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзі Сіті і заграницю.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

На зміну адреси жадається 10 центів.
Телефон „Свобода" 698 Montgomery. Вид. У. Н. Союзу 1898 Montgomery.
Все оголошення рядкове як відкликове.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГАНЬБА, ЩО ПОЛЬЩА НАЛЕЖИТЬ ДО УНІЇ ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАРОДІВ!

(Промова о. Й. Жана на засіданню Генеральної Ради Унії Ліги Товаристь Народів, дня 23. червня с. р. у Відні).

Пане Президенте, Пані й Панове:—

Передівсім мушу подякувати пані Гледстон, що була у своїй любови дати справедливости ласкавою вставитись за тим, щоб я дістав слово.

Також шановним панам делегатам дякую за те, що зволили присвятити мені на кілька хвилин увагу.

Питанїе, що нас тепер займає, дуже великої ваги з точки погляду людскости і права. Я НЕ МАЮ ЩАСТЯ НАЛЕЖАТИ ДО СЬОГО НАРОДУ ГЕРОЇВ, ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, але яко католицький місіонарділю з ним від 13 літ його болі й нещастя, і можу Вас запевнити, що на всім світі нема ліпших людий, які заслуговалиб у Вас на більшу увагу.

Чому-ж хочете виключити Західно-Українське Товариство з Унії? Чи є справді у статутах параграф, який допускав би подібне виключенне? Не буду повторяти так переконуючих аргументів, піднесених моїм українським товаришем, але займусь аргументацією наших противників.

Ся остання полягає виключно на фалшивій інтерпретації слова „край" в § 2 статуту: у члени Унії будуть приняті Т-ва, що репрезентують край... і т. д. Отже, яка є дефініція слова „край"? Після Ляруша слово край означає територію, і ся його дефініція без сумніву більш міродатна ніж інтерпретація нашого товариша Франциза п. Еннессі, тим більше, що англійський переклад статуту потверджує, що наша Унія має брати слово „край" у тому ширшому значінню. Отже навіть, колиб ми приняли в найгіршому випадку, що рішенне Ради Амбасадорів нас обовязує і, що та заподіяна нею крівда має бути нашою Унією признана, то чи Східна Галичина тимсамим перестала істнувати як територія, яко край? Ні, Східна Галичина лишилася тимсамим краєм, з тими самими ¾ українського населення, тільки що в останньому році суверенність над ним мали аліянти, а нині має Польща. Отже нїщо на річи не змінилось, лиш суверенність перейшла з одного підмету на другий.

Що більше, в рішенню Амбасадорів з 14. III. сказано, що Східна Галичина має мати свою самоуправу. А чи самоуправні краї не можуть належати до Унії? Треба було хиба не здавати собі справи із сути й ваги того, щоби щонебудь подібного твердити. Бо дежь була би тоді Канада? Коли Ви викидаете нас з Унії як самостійне Товариство, то требаб таксамо виключити Канаду, котра є під англійською суверенностю.

Але Ви закинете може, що можуть бути ріжні автономії. Правда, я не знаю, якого рода самоуправу приготовляє будучність для Східної Галичини, але напр. пан Камбон, председатель Конференції Амбасадорів, перед і по рішенню з 14. марта запевнив мене особисто, що наша самоуправа буде одною з найширших. Пан президент міністрів, Пуанкаре, потвердив тесаме ще 14. марта нашому митрополитови гр. Шептицькому, кажучи, що Східна Галичина буде мати все, крім суверенности. А японський амбасадор в Парижі від 13. марта сказав мені, що наша самоуправа буде ще ширша від канадійської.

І чи се не вистарчає нашим товаришам із Франції? Чи між сим великим народом маєї Матери-Батьківщини нема хочаб декілька одиниць, що не зїгнулись перед національним шовінізмом і ненавистю до чужинця? Але я дякую Богови, що в канадійський Француз, бо канадійські Французи навязують американське й англійське „fair play" (заседу справедливости) до колишньої великодушности Французів.

Кажуть, що коли полишити Східну Галичину в Унії, то зусунеться Польща, й можливо ще інші товариства. Та чи сих брутальних погроз маємо ми боятись? Чи Ви дасте на себе вплинути брутальному насильству? Ви дали-б налякати себе Полякам? НЕХАЙ ПОЛЬЩА ЗДІЙСНИТЬ СВІЙ „ВИХІД", ТО УНІЯ БУДЕ ВІД ТОГО ТІЛЬКИ КОРИСНІШЕ, БО СЕ НАВІТЬ ГАНЬБОЮ ДЛЯ НАШОЇ УНІЇ, КОТРОЇ ПРАПОР ПОВИНЕН МАЯТИ БЕЗ ПЛЯМ НА ЦІЛОМУ СВІТІ, АБИ В ІЙ РЯДАХ БУЛА ДЕРЖАВА З ТАКОЮ СИСТЕМОЮ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЯК ПОЛЬЩА.

Апелюю до Вашого почуття людяности і справедливости. Чи Унію заснувано для оборони справедливости, чи для підтержання нерівности? Я самий бачив на нарадах у Будапешті минулого року, що скарги переслідуваних були нерадо приняманні і спричиняли атмосферу невдоволення у більшости делегатів. А щоб розвіяти ті всі хмари й уносити спокійно над вулканом; щоб запобігти, аби ті скарги не доходили до Вашого Уха, Ви силою-б виключили переслідуваних; хотіли-б замкнути їм уста? То дівнюсь би завершенню ганьби, якої Ви позбавили сих мучеників їх одинокої трибуни. Бо сей український народ Східної Галичини попробує той трибуни, яка лишається для нього одиноким засобом для оборони проти польського тирана.

Я ЗОВСІМ НЕ ПЕРЕБОРЩУЮ, НАЗИВАЮЧИ ПОЛЬСЬКИЙ НАРІД НАРОДОМ ТИРАНІВ, БО И СЕ СЛОВО У ВІДНОШЕННЮ ДО ПОЛЯКІВ ЩЕ ЗАСЛАБЕ, ЯК ЗСАДАТИ ТЕ, ЩО Я САМИЙ БАЧИВ: СОТКИ ТИСЯЧ ВИЗНАЧНІШИХ УКРАЇНЦІВ-ГАЛИЧАН ВИМИРАЛО В ПОЛЬСЬКИХ ТЮРМАХ І КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРАХ, ДЕ БІЛЬША ЧАСТИНА З НИХ ТАКИ УТРАТИЛА ЖИТТЄ. НАЗВА ТИРАНА ЩЕ ЗАСЛАБА ДЛЯ НИХ, КОЛИ ВОНИ ЗАМОРДУВАЛИ 5 НАШИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ; ВЯЗНИЛИ І КОНФІНУВАЛИ ЗОВСІМ НЕВИННО БІЛЬШЕ ЯК 500 УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ. ЗАМАЛО СКАЗАТИ ПОЛЯКАМ — ТИРАНИ, КОЛИ ВОНИ ВИКЛЮЧАЮТЬ НАС, ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ, З ОДИНОКОГО УНІВЕРСИТЕТУ И ТЕХНІКИ; КОЛИ ЗАМИКАЮТЬ АБО ПОЛЬОНІЗУЮТЬ НАШІ ГІМНАЗІЇ І ШКОЛИ, КОЛИ ВСУПЕРЕЧ РІШЕННЮ СЕН-ЖЕРМЕНСЬКОГО ДОГОВОРУ ЗАПОВНЮЮТЬ ВЯЗНИЦІ ПОЛІТИЧНИМИ ВЯЗНЯМИ И КОЛИ ВСЕ ЦЕ УДЕРЖУЮТЬ ВОЄННУ ОКУПАЦІЮ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ; КОЛИ ВСЕ ЦЕ ЦЕНЗУРУЮТЬ У НЕЧУВАНИЙ СПОСІБ ТАМОШНЮ ПРЕСУ. Чи можнаб взагалі припускати щось подібного в нинішньому цивілізованому світі? Отже, чи могла-б Унія толєрувати те все?

А КРІМ ТОГО, ЧИ МАЛА-Б НАША УНІЯ ПОМАГАТИ ПОСЕРЕДНО ЗНИЩИТИ НАШІЮ?

Отже я апелюю до Вашого почуття справедливости і братерства. На вилєть Бога: НЕ МАЧАЙТЕ ВАШИХ РУК У СЛЬОЗАХ ПОНЕВОЛЕНИХ У КРОВІ МУЧЕНИКІВ!

ЧОТИРИ ТИЖНІ МОРЕМ.

(Спеціальна кореспонденція „Свободи" з Аргентини).

Пароплав рушив. Ню Йорк лишився позаду, а попереду йшла водою наша стежка до далекої Аргентини. Працюйте, любі земляки, що так щиро привитали нас на чужині! Ось і зараз, коли рушили в путь, на березі ще довго видно постаті знайомих. Махають хусточками. І довго, довго ми дивились на ті береги Гудсону, що стали нам майже рідними.

Ось статуя Свободи. Несподівано пароплав зупинився. Ми скоро довідались, що страйкують робітники біля машин. Вони взяли човна і відплили на беріг. Тепер невідомо, коли поїдемо, і взагалі чи поїдемо, якщо страйк пошириться.

Час минав тоскно та помалу. Ходимо, поглядаємо на той Ню Йорк, що ось-ось стоїть перед очима, а поїхати туди неможливо; ми уже вибули за кордон. Настрій найморотніший: це такий початок, а попереду 6,787 миль дороги. Скільки ще буде таких несподіванок?

Другий день минув на тімсамім місці. Кожних 5—6 годин підїздив пароплавчик і привозив гурток нових робітників, здебільшого чорнокольорових. Нарешті 7. травня рано ми прокинулись уже серед моря. Америка десь зникла за водяним обрієм, а в лице подував свіженький вітрець океану. Не буває коли на нього довго дивитись, бо в 10 годин перша співанка.

Потягнулися нудно довгі однонаманні дні. Дирігент і солістки їхали першою класою, а решта хору — другою. Публики на пароплаві взагалі було дуже мало: 42 душі в першій класі та 52 в другій.

На хор чужі люди спершу дивились якось підозріло. (Потім нам казали, що в південній Америці хоровий спів це щось подібне до „карманщика" або взагалі дрібного „жулика"). До першої класи вступати було невільно. Але 11. травня відбувся на пароплаві концерт в помешканню першої класи. Співали в цивільному вбранню, по домашньому. Після концерту була спільна вечірка, вист, шампанське і знову полилися пісні уже поза звичайним репертуаром. Публика чужа змішалася з хором і майже до ранку гуляли та співали. Після того хор одержав права горожанські також і в першій класі.

Наші співи всім подобались. Підчас співанок публика збиралася слухати. Часто приходив сам капітан і раз аж витирав сльози на очах від зворушення. Вечорами, коли дано уже пора було спати, на палубі збиралась компанія і спочатку тихо, а далі все голосніше, починала співати. Тут було й „Реве та стогне" і „Як умру, то поховайте" і мало не весь „Запорожець за Дунаєм" та „Вечорниці". А коли уже доходило до „Зазулі" і баси починали гукати так, що їх чути було за чотири милі, на палубі зявлявся наш доктор (мила людина) і делікатно зауважував, що уже дехто спить. Тоді розходились.

Пароплав був старий, як стоїтана кальоша. За добу проходили пересічно миль 240. Пояснювали це тим, що нові робітники ще не пристосувались до праці; половина їх лежить хора і т. і. Ми дивили весь час нахилившись в лівий бік. Іноді схилення пароплаву сягало до 20%. Було таке враження, що ось-ось усі поллєтаємо у воду, а може й пароплав перевернеться. На нерви це вливало так, що в інші ночі мало хто міг спокійно спати. Та й як його заснеш, коли твоя койка (ліжко в каюті) стоїть боком, а під пароплавом до дна більше верстов від числа днів, що їх тим пароплавом треба плисти до берега.

Швидко-ж ми відчули, що вожаківє блощиці. Почались дезинфекції та переходи з одної кабіни до другої. Але нічого не помагало. Довелось це анахо терпіти. Другим великим неприємством була наша їда. Як взагалі на морі, нас годували консервованим, марінованим, солоним, копченим тяжко стравним одноманітним столом. Ще не погано було нам на Карові*), яку ми часто згадували, порівнюючи з цим пароплавом. Але там ми їхали 10 днів, а не чотири тижні. Тут же продукти були певно дуже лежалі, бо крім загально поносовних шлунків, було три випадки прямого заторіння. Ми без усякого апетиту, а накінець подорожі капеляне мали вигляд досить хорих людей; в усякому разі всі дуже схудли. Морською хоробою порівнюючи страждали небагато. Дише 8. травня не було спізнаних. Лише дві, три душі були серізно хорі і то головним чином через нервове життя наше. Особливо було неприємно, коли пароплав несподівано спинявся. Чи то машина перестала працювати, чи щось поладити інше було треба... Ніхто з нас не міг нічого пояснити.

Але негативні боки подорожі урівноважувало чудове відношення до хору команди пароплава, особливо капітана. Він робив усе можливе, аби у сім було весело і приємно. Майже що вечера на покладі то першої то другої кляси ніч музику оркестри відбувались танці. Коли стали наріжати на одноманітну їду, капітан дозволив співати нам, що самі хочемо. Таким чином одного разу на пароплаві зявився чудовий борщ. Це було ціле свято. На обід прийшов сам капітан, наша адміністрація, солістки і т. і. За столом було вино, промови і весела гутірка. Цікаву хоч коротку промову сказав капітан, приблизно такого змісту: Я зазвісди почував себе Англічем і тим був гордий. Але коли я почув українські співи, познайомився з українським життєм, а особливо як покоштував української кулінарії, я тепер цікавий, що не вродився на Україні.

Використовуючи вільний час, хористи завзято почали студіювати англійську мову. Капітан став давати лекції гуртковим хорих на „англійську хоробу" як охрестили-ще пощесть гострі язики. Дехто мав з Ню Йорку добрий запас книжок для читання, так що хто мав охоту, то міг тут читати до схочу. Решта увесь час проводила за рішними забавками: шахи, лото, і особливо карти. Врешті-решт все це швидко так обридло, що у кожного було бажання як-як найшвидче дістатись до берега.

Життя серед моря, де увесь світ складається з води, неба та корабля, дивало враження цілком оригінальні. Вечорами за пароплавом світив фосфоричним сяйвом довгий білий хвіст, а в ньому зявлялись і погасали, мов електричні ліхтарки, якісь морські світляні животини. Водиморя що дня ставали цікавіші, кольор їх невпинно змінявся і швидко зробився синім, мов густо розведена синька. Було приємно стежити за ріжнокольоровими відтінками, що блукали по безмежних водних просторах слідком за тінями хмар. Іноді тут траплялись цілі кольорові симфонії. Так 19-го травня весь пароплав вибіг дивитись на чудовий захід сонця. Воно прощалося з нами горіче-червоним блеском у золотих горах хмар, а з протилежного боку, на чорнім тлі сходу миготіли блискавиці та гуркотів грім і тут же поруч сяяли на водах пишні ризи кольорової веселки. Поміж сходом і заходом сонця чудово мальовничі хмари і тіни від них на воді так швидко перемінювались, що вода здавалась живою і то починала горіти полумям сонця, то знову гасла. Дощ в якомусь місці океану можна було бачити майже з зависти. Іноді, особливо під кінець подорожі, трапдялись великі обшарі туману. Але вітрів великих не було. Тільки коло Ріо де Жанейро нас досить добре погойдало; тай то тяглося недовго. Знову і мертвої тиші, того „штилю", про який нам оповідали, не довелось побачити. Що-ж? Усяке правило є теорія і на нашу долю випало, можливо, лише виключенне.

Небо теж дуже всіх цікавило. Ми дивились на нього цілими вечорами. Знайомі з дитинства зорі, як от „Віз", „Волосожар", і т. и., поперекидались, подались на північ і почали щезать. І на їх місці зза обрію являлись нові. Десь вилив полудневий хрест і що вечора підходив вище та вище до гори. Та куди йому до Воза! Наш Віз і світить ясніше і взагалі кращий. Але є тут багато інших зір, невідомих нам досі й прекрасних.

13-го травня переїхали тропік Рака. Ставало що раз тепліше. В цей день моряки одягли біле вбрання. На долішньому покладі спорудили басейн для купання в морській воді. Тут було особливо весело. Повітря ставало що раз тепліше. Почували себе як у парній лазні. Одягалися в що як найлекше. Від вогкого повітря все ставало мокрим: постіль, одежа, книжка в руках. Спека гріє й сушить; це-ж тепло тільки ко нас варило.

20-го ранком досягли екватора. Після сніданку в „мюзик голл" відбулася молитва. Капітан справляв обовязки пастора, а присутні співали під проводом фортепяна молитви, вичитуючи текст із по окремих молитовників для подорожуючих на морі. Після того ми проспівали „Отче наш" і „Під Твою милость прибігаєм, Богородице Діво". Це було надзвичайно прекрасно і зворушуюче вплинуло на всіх. Нас, так далеко закинутих у невідомі чужі краї, українська молитва перенесла додому, де цею молитвою до Матері Руського Краю кінчиться кожна вечерня відправа. Тут на морі як далеко ми від усього живого! Перші два тижні не зустріли нїодного пароплава. Нїодної птиці — вістника, що десь тут недалеко беріг. Лише 22-го ми наблизились до землі так, що зявились і птиці, а далі, мов мрія, далека смужка суші десь за хвилями моря. Так то не надовго. Лише 26-ого ми уже були близько від землі. Коли обминули так звану Холодну Гору, дійсно відразу повіяло прохолодою. А другого дня вранці були уже в Ріо де Жанейро, що стоїть майже на самім протіку Козерога.

Столиця Бразилії так оригінально прекрасна, що трудно відшукати інше подібне місто. Велика затока Океяну, по берегам якої розтягнулось велике, нечуджалеко місто; розкішна зелень крутих мов цукрові голови, скелястих гір, розкиданих там-сям серед міста й за містом; надзвичайна барвистість і дивно мальовничі форми краєвидів; усюди гаряче сонце, блакить моря й неба, кольоровість гір, дерев, квітів. Здається, що само повітря тут дихає чимось рожевим, безжурним, квітково-безладним, далекий від усякої енергії та працьовитости.

На березі нас зустріли двоє одиноких в цьому місці Українців: М. Бродюк та О. Шпичко. Велика українська кольонія тут є в провінції Парана. Наша стихія українізує там чорноколібрових, котрі засвоюють у-країнську мову.*) Місто Прудентополіс уявляє з себе український центр. Тут є деякі торговельні і освітні заклади, аматорський театр, тижневик „Праця" і т. и.

Земляки допомогли нам ознайомитися з Ріо де Жанейро. Цікавого тут богато, але часу у нас було мало. Спочатку доїхали дивитись на більш цікаві краєвиди. Море на березі з його величезними скіжно-білими пінявими бурунами, вигляда кращим ніж там, на просторах Океану. Дехто поїхав страшним повітряно-канатним шляхом на верхівя гір. Інші оглядали павільони великої виставки, що уже зачинаються; їздили в дуже цікавий зоольогічний сад і т. д. Само місто ще й досі збе-

*) Пароплавом Каронія У. Н. Хор їхав до Америки з Европи.

*) Ось маленок з натури. Одна жінка, тільки що з краю, побачила на улиці Мурчинку. Не могла утриматись від подиву: „І вродиться оттаке чорне!" — каже. Та ще більш здивувалась, коли почула українську відповідь: „Ось як вражіють тут ріки, другів, то станеш сама ще чорнішою".

рігає в собі риси першобутньої дикости поруч з найновішими вигодами цивілізації. Тут не дивно, коли в літку спуститься з крутої гори який гад і стане робити панїку на вулицях своєю появою, аж поки його не вб'ють. Яка держава така й столиця. Ще й досі Бразилія не досліджена, дика та пустельна. Населення розмовляє переважно португальською мовою, але потомки Португальців ще не бачили тих тисяч квадратових миль, які є в середині краю. Покійний Розевелт, поїхавши на полювання львів у сільваси, поробив там несподівані географічні винаходи, як напр. великий водопад. Очевидно, мапа Бразилії до цеї пори укладається лише приблизно; особливо ще стосується до тих колольосальних рік, що вливають свої води в Амазонку.

Пароплав наш вигружався дуже повільно і лише другого дня пізно ввечері рушив далі. Тут море наче зрадило, що пароплав став лекший, і стало нас так гойдати, що почалася у багатьох морська хороба. Але 30. травня море так заспокоїлось, що такої тиші ми не бачили до той поры. Знову можно було милуватись його кольоровістю та ще іноді бачити китів, що пускали із себе догори фонтани. Де вони тут взялися?

2. червня були в Монтевідео, столиці Уругваю. Наша подорож занадто довго вже затягнулася. В Аргентині ще від 28-го мусіли-б ми почати концертувати. Тому не стали довжидались поки пароплав скине груз, а пересіли на другий і швидко поїхали далі. Новий пароплав був значно меньший, а рушав у трое скорше. Ми так швидко їхали, що вранці наскочили на мілину і спинились. Стояв густий туман. Зараз же підплив що ось з десяток буксирчиків й цілу годину тягнули нас на глибше місце. Тимчасом туман потроху розвівся і ми побачили, що стоїмо на річці Ля Платі перед самим Буенос Айрес, столицею Аргентини. Від початку нашої подорожі це був 30-тий день. В день прибуття — перший концерт. Як же це воно буде? В історії подорожі Української Капелі розгорталась вона стрічка.

Гр. Павловський.

Buenos Aires, Argentine, 10. VI., 1923.

ДОПИСИ

НЮ ЙОРК, Н. И.

Поміч студентам.

Дається до відома, що товариство „Буковина" отримало 3 листи з Европи від студентів, котрі хочуть довікінчити науку і просять підпомоги у товариства „Буковина". Згадане товариство взяло одного, а два остаються тому що тов. „Буковина" не всілі дати підмогу всім тром, звертається до тих товаришів, що чуються всилі і хочуть дати матеріяльну підмогу ним студентам, щоб були ласкаві зголоситись на адресу тов. „Буковина", P. O. Sta. D, Box 182, New York City.

—o—

БЕРЮН, Н. ДЖ.

Збірка на український університет у Львові.

Українці, котрі зрозуміли ціль українського університету у Львові, жертвували хто що міг на мої руки. Хотяй не велика сума, але якби кожда ширя громада вислала стільки раз на 6 місяців, то певно ся поміч буласб великою користю. На руки Н. Н. вислано $20.00 до Львова а $1.75 оплата — разом $21.75. Свідучі жертвували: Мельник, Земняк Н., Щепанюк, Балонний, Закалужний О., Маселко, Максимяк, Озимок, Незнайомський, Турчин, Бурак, Ревуцький, Матіяш, Павлів, Гамкало, І. Готра, Кибала і І. Курило по $1.00; Теодозія Кушнір-Воробець 75 ц., Щепанюк, Юр. Бойко, Могила В. і Литвин (мол.) по 25 цент., Явінський, Кобилинський і Павлишин по 25 цент. — Разом $21.75, Гроші вислано просто з Бейону, Н. Дж. до Львова, так як жертводавці бажали.

Іван Мельник.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читание веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до

"SVOBODA".

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПЛАТІМ НАРОДНІЙ ПОДАТОК!

Чи знаєте, що це народній податок?

Народній податок це малий кводер, який повинен платити кождий Українець і Українка кождого місяця, щоб дати поміч нашому народови в його визвольній боротьбі!

Чи народній податок мають платити лиш Українці?

В першу чергу всі Українці і Українки, а відтак всі ті, які живуть з Українців, це банкірі, фабриканти, ресторатори, сторники й інші.

Хто є обовязаний платити податок після статута?

Всі відділи Українського Народнього Союзу, Провидіння, Січи, Ліги Горожан, Ліги Ветеранів, Народньої Помочі та Згоди Братств!

Чому?

Бо ці Товариства підписали статут Обєднання і зобовязалися складати податок!

Чи вони це роблять?

Не всі!

А чому?

Бо в декотрих є ще „зневіра"!

Чому народній податок так низкий?

Бо наш народ в Америці бідний, а коли кождий Українець і кождая Українка дасть одного кводра, ми зберемо таку суму гроша, яка вистарчить на обезпечение всіх потреб українського народу в рідному краю!

Як довго треба платити податок?

Так довго, як довго український нарід просити-ме нас о поміч!

Тому ставаймо в один ряд і спільними силами вдармо на ворога! Най не буде між нами хрунів, а всі як один станьмо до бою!

Обєднание Укр. Організацій в Америці.

ТРОЦЬКИЙ ПРИЗНАЄ РУТНУ ПРОМИСЛОВУ В РОСІЇ

Л. Троцький на засіданню совету праці й оборони про обговорению питань про дальше предвиджуванне державних тростів заявив:

Тепер стаповище нашого великого промыслу таке, що кожда задержка в асигнованню кредитів загрожує повною ліквідацією продукції. Тепер уже пізно говорити про доцільність видавання дальших субсидій, про це треба було думати раніше, півроку тому назад. 55 відсотків великих підприємств добуваючого і оброблюючого промислу уже припинили продукцію, а 45 відсотків, які залишились, працюють в залежности від одержання грошевих засобів, палива і сировини. Саме добре розуміється, що асигновані нами додаткові кредити доводиться записати на рахунок втрат скарбу, але в цей спосіб ми підтримуємо продукцію, поки наші ріжні комісії й міжвідомственні наради не розвяжуть питання про острую крізу нашого державного промислу.

Тесаме говорили йому давнійше люди розумні.

НАГІНКА НА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

Дня 8. червня с. р. о год. 6. пополудні в „Просвіті" у Львові поліція окружила будинок, вдерлась до салі, де були зібрані студенти і перевела у присутніх ревізію, забираючи документи.

ЄДИНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ФРОНТ НА КУЛЬТУРНОМУ ҐРУНТІ*)

Розмови про „единий фронт" не припиняються і приймають дуже тяжкий характер, вибухаючи при кождому факті погіршення нашого політичного становища. І що більша політична наша поразка, то голосніше лунає крик про „Единий фронт" і тим більше громадянство розколюється суперечки про вихід. Перебування нашої на еміґрації розкололо нас, розпорошило на атоми — індивіди і кождий працює не приймається. Причина, яка витворює цей стан — наша відсьогодня політична поразка цілої нації, що програла свій визвольний бій в цій історичній добі. Коли розпорошення є наслідком поразки, то поразка є наслідком багатьох, причин, які загалом можна поділити на дві групи: обективних, що не залежать од наших якостей за цієї доби, і субективних, що кориняться в нас самих.

Обективні причини поразки: перша (і головна) — **суспільна структура** укр. нації, яка немає багатьох необхідних власних органів для виконування своїх важних суспільних функцій (неповна нація"). На Україні істнує не тільки суспільний, але й міжнаціональний поділ праці, при чім майже всі Українці зайняті в хліборобстві, а промисл, торговля адміністрація, наука, техніка, церква, і т. д. в руках чужих національних груп, що входять в склад „цілого суспільства" на українській території. В силі виконуваних ними суспільних функціях їхня суспільна роль і могутність Четверта частина населення на Україні не українська і вона по сили рівнається, а може й більша ніжних 3/4 (українців, що виконують найнижчі по інтелектуальних вимогах суспільні функції.) Тому, що чужинці виконують **необхідні** соціяльні функції, вони входять органічно в склад **суспільства** на Україні, і це суспільство є органічною цілістю в якій українська нація є лише складовою частиною (фізично великою, але суспільно — слабою), цеб то українська нація є **соціяльною** групою в цілому суспільстві. Відціль органічний „наш" дефект: Українська нація є лише частиною Громадянство на України, а життям керує Громадянство в цілому. Поскільки громадянство в цілому не є українським, то воно все не може захищати українських інтересів. Український нац інділ для того, щоб керувати життям на Україні треба обернутися в бок не Громадянство, в повну суспільність. **Частина** може обернутись в цілість тільки шляхом довгої еволюції і дференції з необхідним відділенням з себе потрібних органів для виконування всіх суспільних функцій, для задоволення **всіх** потреб цілого суспільства. Під час революції ми всі бачили брак: учителів і шкіл, офіцерів у війську, довідчених політичнім житті, організаторів промислу, обміну і т. д. Це серьозний дефект. Це не повна нація. В боротьбі сил за Українську державу була невелика числом інтелігенція, а і населення та ще інтелектуально дужча, керуюча, була проти нас.

Таке суспільство, що є системою антагоністичної взаємности взаємозалежности, не дало нам можливости створити свою державу. Закон суспільної структури побив нас. Друга причина: географічні умови. Довгий, нічим не захищений кордон з Росією.

Третя: комунікація залізнична — залізниці з одинаковою шириною тору.

Четверта: военно - стратегічне становище: на Україні ні одного заводу зброї, а головне на Україні було розташовано мільони чужого війська, („румунський" „та „ного-западний фронт", що при демобілізації прокотились через Україну), а військові українці були розпорошені на чужих територіях.

Ці причини (а можна вказати ще) природні, або створені історично цеб то вони грали фатально роль обективно непохитних для даного моменту перешкод, створені незалежно від волі сучасного укр. покоління.

Головніші з субективних причин поразки такі: а) **брак національної свідомости в українських масах** — це загально відомий факт. Українські вожаки в осени р. 1917 в кращому разі оповіщали „нейтралітет в боротьбі України з Росією, а то так і стріляли на „Україну", яка невідомо відкіль взялась. Борці за національне і соціяльне визволення України не рахували, як темні українські селяне чи робітники повхалились з України „паси, і дерти й сіялю терти."

б) Брак **політичної свідомости в укр. інтелігенції.** Поки що невтральна балаканина про політику, інтелігенція в масі розумілась на політиці, як вовк на зірках. По саму техніку політичної боротьби і праці мало хто знав, тому організаційна праця була хоч і велика по затраті фізичної енергії, але не творча по змісту, не тривка по наслідках. Показником політичного анальфабетизму укр. інтелігенції є її сучасний поголовний „аполітизм" і „безпартійність".

Люди говорять про „Единий фронт", про політику і боротьбу. а одкидають при тім единий засіб боротьби — організацію і форму її — політичну партію. Подавляюча більшість безпартійних — це значить, що Україна не має організованих сил для боротьби. Нація що складається з „безпартійників" самостійною ніколи не може бути. Як відомо, всі некультурні народи і дикуни „безпартійні". Нація неграмотних селян, робітників і малоосвіченої інтелігенції — такою є Україна. не могла і поки що неможе політично організуватися, цеб то розбитися на партії. Проповідь безпартійности може виявляється тільки у некультурних народів чи суспільних груп. В цім ми дуже одріжняємось од європейців. Наші хвалителі української „культури" і „европейскости" хай пояжинять обдумають цей стан річей і тоді вони позбудуться самохвальства. Ми - не європеїсці. Це ясно і для неозброеного ока.

в) Брак **матеріяльних форм** духової культури. У нас нема книжок, шкіл. будинків, залізниць, літаків, заводів, машин, мостів, церков трамваїв т. д. — Нема того всього, що є матеріялізованою цінностю знання, втілених законів механики, фізики, хімії і под. Ці матеріяльні форми духової культури створені на Україні не — українцями. і в руках не українців. Формули, теореми, закони, гіпотези і т. д. пройшли не через українські голови, а тому й нема української культури, як вищого стану добробуту, нема у цих матеріяльних символів — проповідників культури, бо наша нація живе **по-за культурою.** Ми маємо „селянську" культуру, але її не вистарчає навіть для селянського способу життя. Наша селянська культура є показчиком стану нації: ціла наша нація живе убогім змістом „культури" анальфабетів, „культурою" селянського побуту і господарства.

Міжнаціональний поділ праці на Україні одвів для українців функцію примітивного хліборобства і дав печать — поза культурного буття. неуцтва, духового примітивизму. І коли така нація виступає на боротьбу проти величезного числом і озброеного культурного ворога, то не дивниця, що вона програє бій. Не треба дивуватись — треба розуміти.

Виконуючи найнизчі інтелектуально функції в суспільстві, наша нація не стоїть у **звязку взаємочинности** з інтелектуально чужими, соціяльно пануючими групами. Культурного контакту нема, і тому нація обективно засуджується на деградацію. коли не зрозуміє свого стану і не захоче одчайдушно бороться.

Вказані вище причини виявляють на низьку соціологічну характеристику української нації, а з цього органічно виходить її **політичне безсилля і... поразка.**

Маючи на увазі такий стан річий, всякий здумливий українець, коли захоче виробляти програму громадської праці, поставить собі таку **мету;** українська нація мусить перетворитись в **повну націю — суспільство,** в якому всі суспільні функції мусять виконувати українці. Цей шлях веде до **самознищення і міжнаціонального** поділу суспільної праці на Україні: до корінної зміни нашої суспільної структури річчю. щоб в українстві виросли всі потрібні органи суспільної фізіології: промисели обмін, адміністрація церква, військо і т. д.

все це мусить бути на ділі українським. Тоді стануть українськими і всі **матеріяльні засоби духовної культури:** залізниці, трамваї, будинки книжки, мости, напоглавні і т. д. Ці матеріялізовані символи духовної культури ніяк не можна придбати инакше, ніж шляхом їх виробления своєю головою і своїми руками. Вони тільки тоді стануть **нашими,** коли пройдуть через українську психіку, через наші голови й руки. Ні купити, ні реквізувати їх неможна — їх треба **створити.** Цей процес створення інтелектуально найбагатших продуктів культури і є **відродженням** нації по суті. Подібний шлях вже пройшли чехи. І хочаб сталася у них окупація, чеський народ через це не перестав би бути соціяльно самостійним. а у нас хай проклямується політично — державна самостійність то все таки внутрішнього соціяльного ми не будемо самостійними ще довгий час. Перед українською нацією лежить неминучий шлях створення своєї культурних вісними силами. Іншого нам не дано і його нема.

Створення цінностей матеріяльної культури творить велику діяльну взаємочинність і робочий звязок індівідів. По суті це і є единий творчий національний фронт. Система української взаємочинности — ось що нам треба. Коли ви десь служите в російському банкові а ви неукраїнській редакції, то маєте між нами взаємочинности майже нема. Ми чужі люде. Українська інтелігенція служить державою а ви неукраїнській службі — ось на чужа по суті сферу народові. Нам треба самим творити духові і матеріяльні цінности і обмінюватися ними — це й буде українська взаємочинність. І коли вона охопить всіх українців, коли вздовш і в поперек нитки взаємочинного звязку перерізнують українську соціяльну просторінь — тоді буде українська повна нація. Тоді буде повна національна і політична свідомість у кождого індівіда — це й буде національний організм, частини котрого функціонально залежні одна від одної.

Ми повинні виробити всеукраїнську програму культурно-господарської творчости — це буде наша реальна програма. Вона не сміє бути инакшою ніж програмою перетворення етнографичної маси в націю живу, в систему творячої взаємочинности цілу. Тільки він поставить на ноги українську націю. На еміґрації ми зробили спробу організувати культурну роботу, керуючись принціпами вищезазначеної суспільної філософії. Український Комітет в Ч. С. Р. власне і організує такий „единий фронт" на культурному ґрунті, втягнючи українців у взаємочинний звязок. Коли У. Г. К. захотів поширити систему української взаємочинности, то організував Господарську Академію котра виготовляє господарських техніків, організаторів виробки матеріяльних вартостей. Нам цього мало: коли ми У. Г. К. створив Вищий Педагогічний Інститут для підготовки організаторів духовної української культури. Ці люде учаться в українських школах, українською мовою, всі знання набирають в українських теренах і означеннях. І тому вони будуть в реальному житті творцями українського звязку. Той факт, що я професор, й студенти учать і учаться в українських школах, значить дуже багато: так ми вириваємось із полону чужої культури, московської і польської, стаємо духовно самостійними і творцями окрему індівідуальну свою своєрідну систему звязку з українським. Так ми відриваємось від чужого ґрунту і створюємо свій. Це і є емансіпація, виховання на ділі.

Очевидно, ми яко еміґранти, творимо ще й инші форми взаємочинности, і переходова станиця Укр. Ґром. Ком. і амбуляторія, і бібліотека — читальня, і „Українська Хата" — все це реальні зявища українського звязку, українського суспільства, самостійного ані деревця.

І коли логічно поширити програму цієї праці У. Г. К., то на чрезі стоїть проблема українського видавництва для створення укр. книжок вищезішкільного змісту. Оповіщений У. Р. К. проект національної позички на 3 Громадський Видавничий Фонд і є таким конкретним заходом.

Книжка, як рухомий матеріяльний символ звязку — не має собі конкурента. Вона перемагає простороінь І збірає людей одніюю думкою через тисячі кільометрів. Вона перемагає час, вона перемагає забуття і минулість. Соціологична роль книги ще не досить оцінена, але ми українці знаємо, що без організації української психики не може бути укр. нації, бо доки українець з неминучістю **мусить** читати російську і польську книжку (не з наукової цікавости. а вдне з внутрішнього **муси**), дотіченая ще укр. нації, як самостійної соціологичної категорії. як окремої індівідуальности.

Ми маємо в Чехословаччині три, **вищих** українських школи (Університет, Господарська Академія, Педагогічний Інститут). маємо до сотні професорів. має мо тисячі українських студенті, але... і професура, і студенти залишають десятки тисяч чеських корон в російських книгарнях, добровільно, без зовнішнього, але з внутрішнього **муси.** Це і є показчиком, що як психічна самотворяща індівідуальність українська нація ще не істнує, бо вона мислить і творить тільки на основі чужої культури. Чужу культуру можна і треба запозичувати, але основа мусить бути своя. Тому, хто цей час не думає і не. робить активно для створення вищешкільного наукової української літератури, той не знає, що така нація, той, хоч і українець, стоїть по за націею. Ми мусимо одірвати україна від основ чужої культури і щойно після цього одриву створити самостійне ядро української нації, яке житиме самовистарчально, само з себе, абсолютно індівідуально, буде з чужих культур запозичувати для розвитку, але житиме з джерел своєї основної творчости.

Ві українці без жадних вийків повинні стати в ряди творців першого, ядра самостійної нації. — культурного ядра. Це можливе тільки і виключно одним шляхом — шляхом самостійної організації, національно-колективної психики. Реально: шляхом створення своєї національної літератури. З кождої галузі і дісципліни мусить бути видана насамперед, хоч одна книжка, поважна книга: географія, математика, економіка, політична економія, історія, географія, світова історія і т. д. Таких книг у нас нема, але вони мусять бути. Нащо, що немає ще енціклопедичного словника, не може бути самостійною! Отже, ми мусимо створити велике наукове видавництво, як єдиний засіб до утворення самостійної української психіки. І це буде перший історично і реальний справді — **єдиний національний культурний фронт.**

Паралельно мусять відбутись економічні обєднання — обмін матеріяльними цінностями — і це буде процес відкремлення української нації **господарське,** і тільки в цих двох процесах буде формуватися правильний **політичний** вираз українських суспільних груп. Коли стане дійсністю потрібна система української взаємочинности — культурна, господарська, політична — тоді стане фактом українська нація, як індівідуальність, а не органічних додаток до чужих націй. І щойно тоді українська республіка — держава стане також фактом. Без цього інтелігенська, політична спекуляція і всякі орієнтації, як на Москву, так і на Варшаву, як на пролетаріят, так і на боржуазію будуть в кращім разі — благородним дон-кихотством, а в гіршім — гнилим процесом, що не може пошкодити нікому, і не може зробити ніякої корсти для своєї нації.

Вищеналеданим нікого не навчається, нікому не дорікається, нікого не обвинувачується, бо ясно, що тільки нерозуміння свого становища у українською інтелігенцією, брак у неї будь-якого наукового, навіть соціяльного розуміння суспільства і його механіки, є причуною сучасного розвалу, безідейности, деморалізації. Соціологично неграмотні люди не можуть вказати виходу для нації з її теперішньої кризи. Корабель розбився, потонув, а вратований його насажири міркують, що він розбився тому, що був не добре пофарбований, що він мав неправильне імя, що зрештою під ним була вода, а не кажуть головного: що він потонув тому, що був збудований з ногого дереві що в ньому була, велика дірка. Не вода винуватить затонув корабель, а винуватий сам корабель, що затонув. Не монархізм, терор, фашізм, большевизм врятують Україну, а національно-громадська творчість, продукція матеріяльних духовних цінностей, обмін ними, утворення соціяльного звязку між українськими індівідами, цеб то перетворення сипчого піску індівідів в сцементований **реальною взаємочинностю** націю. Не плакали, скіглили, інтригували, доносити чужим на своїх, не яничарствати, а працювати над створенням власних цінностей нам треба. Треба передовсім старатись **науково** розумити, науково думати, і невтомно працювати. Не „орієнтація", а праця. Не інтриґи, а соціологія, не скігленна, а бадьора і завзятість. Не слова, а книги, діла, матеріялізовані цінности створять нам суспільство — націю і державність.

Коли Український Громадський Комітет в Ч. С. Р. зробить щось справді путнього для України, а про його роботу доситимно говорять всі — то ще він зробив тільки завдяки своїй соціяльній філософії, здобутій на засадах, згаданих у цьому виклад.

---

*) На таку тему зробив виклад 7. червня в Празі в „Українській Хаті" Укр. Ґром. Комітету. Головна Укр. Ґром. Комітету п. Шаповал. Зважаючи на вагу зачеленої теми подаємо тут скорочено зміст того виклада.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

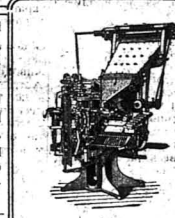

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ТІКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШІВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ, ЧАСОПИСІВ І ВСІХ ИНШИХ РІЧИЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЮКАЯ.

(Перекład з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

(Продовжение) (13)

Фелікс багато сміявся, поки Іван оповідав.

„Цілком правильно! Цілком так! Ніби ти вичитав це з книжки. Але як раз, щоби оминути це лихо, я хочу притягти до проводу підприємством чоловіка, який добре знає цілу справу — тебе."

„Це найбільш небезпечна помилка. Я розумію і знаю завдання мого обмеженого підприємства, але я не знаю великого свігового ринку, і я не міг би задоволити вимог великого підприємства. Багато малих фабрикантів і купців пішли на дно через те, що вони уявили себе здібними бути великими фабрикантами і купцями; бо тут ходить не два-простолежні талани і протидежні студії. Малий крамар мусить хапатися за провіз вже до найблизчого складу зробилось би остільки дорогі, що ми не могли би конкурувати з вуглем чи залізом з Прус чи Ліверпуля."

„Я знаю це все," промовив Фелікс сладячи коралевим держдьцем своєї палички по заокрученим ґлаві, „але цьому лиху легко порадити - бічною залізницею з долини Бонда до головної лінії."

„Залізниця долини Бонда," скрикнув здивовано Іван.„-Ти-ж не гадаєш що з капіталом в чотири мільони можна вибудувати також заліницю в двадцять миль."

„О зовсім ні! Це будоб лиш завдання иншого підприємства."

„І ти гадаєш, що для фабричної кольонії долини Бонда капіталісти захотіли би будувати залізницю в тупе, яка не має жадних виглядів на торговельний рух?"

„Чому-ж ні?" промовив Фелікс, прикладаючи держальце своєї палички до уст, ніби би хтїв поділити на дві частини свій промову; „коли держава дасть концитуційну гарантію процента."

(Тоді державна рада була конституцією).

Іван розкрив очи ще ширше і клав особливий притиск на кожде слово.

„Держава — повинна дати — цій залізниці — гарантію відсотку. Це-ж булаб безсумівна шкода для держави. Я це вважаю за можливим."

Фелікс відповів гордо: „є ключі, які відмикають двері бюр високих панів."

Більше він не дозволив собі сказати, затискучи решту посяжень в своїх устах коралевим держальцем своєї палички.

На це Іван витяг шухляду свого столу і взяв звідти кавалок чорного хліба.

„Бачиш ти це? Люди, які їдять такий чорний хліб, не будуть чекати в передпокоях світлих панів."

Фелікс з холеричним сміхом закинув голову назад і закрутив мідником свою паличку між пальцями.

„Отже не будемо говорити більше. Ти маєш час придумати ся пізнійше. Бо що я раз постановив собі, то я виконаю. Я закладаюся з тобою, що я вистягну маєток долини Бонда з цього зпід ніг і побожний контесі зпід клячника, що я улашую найкращу фабричну кольонію монархії і всуну її поміж світового ринку — це так, як моє імя Фелікс Кацльман."

„Ну, щасти Боже до виправи, але я лишаюся дома."

Прихід пана Роне перервав цю розмову.

Француз заявив, що він зробе своє завдання, приймає умови Івана і готовий зараз-же заняти свою посаду.

Іван простягнув йому руку на знак згоди, передав йому по обопільнім підписанню договору ручну кацу разом з списком робітників і попросив його видати платню робітникам сього дня вечером в салі гостинниці, де він мати-ме своє мешкання.

Гостинниця була проти хати Івана.

Групи робітників збирались в суботу вечером на площі між обома будинками. Іван підійшов до вікна, щоб подивитися, в якім порядку буде іти виплата під новим директором. Фелікс станув також біля нього і почав оглядати робітників скрізь маленький льорньон, що висів на ланцюжку його годинника.

„А дивись," скрикнув він раптом, цмокаючи язиком. „Ця маленька Сандрільона, там в червоній спідниці, булаб гарною бронзовою фігурою. Від неї мушу я навчитися, як говорять по словацьки: „любиш ти мене?"

„Обережнійше," відповів Іван, напів жартовливо, „вона має нареченого, котрого люде звуть людоїдом."

Виплата відбувалась в порядку. Петро Шафран вийшо з гостинниці також т и ж н е в у платню Евілі і хтів віддати її їй. Евіля віддала йому гроші назад і вони пішли в добрім настрою разом до дому. Дівчина почала співати і поклала свою руку на плече Петру.

„Саперльот! який же ж ти гордос!" скрикнув банкір. „Колиб вона була в Парижі, вона побилаб ним Терезу."

Іван запалив собі цигара сів в куток і мовчав.

Пане доктор!

Другого дня була неділя, Іванповів Фелікса і пана Роне ранком до фабричної кольонії, щоб показати їм робітничі мешкання, які створили ціле маленьке село. Це село заснував батько Івана; в цій околиці жили бідні, обідрані люде, що підтримували своє життя картоплею. Від часу, як запанував каміний вугіль, повстало тут населення, яке добре одягалось і живилось. Кождий жонатий робітник мав свою окрему хату з невеличким овочевим садом.

Коли вони проходили повз хату, в якій жила Евіля, всі троє мусіли заглянути до двору; — по-перше тому, що ворота хати були відчинені, а по-друге, тому, що вони зрозуміли свій камінь в двору, яка спонукала спинитися кождого мимоідучого.

Петро Шафран бив Евілю.

Нареченій Завинув довге, буйне, чорне волосся своєї нареченої на свою ліву руку і маєах правою з подвійно зложеним ременем, окладаючи спину і плечі дівчини гучними ударами.

Обличчя хлопця мало цілком той вираз, який оправдував гузлине навзисько людоїда; він вирячив очи так, що видно було більшу частину білка, його брови насупились, зійшовшись в глибокій зморщці чола, його обличчя було бліде, його широко розкриті уста показували стрегочучі зуби.

(Дальше буде).

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Тов. Запорожська Січ в Ровестері, Н. Й.

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНИК

В НЕДІЛЮ, 22. ЛИПНЯ 1923

НА НОРТОН

на котрий то пікнік запрошаються усі Українців з Ровестер і околиці приїхати і забавитися. 66-67

За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

ДОЛЯРИ

ДО ГАЛИЧИНИ І НА УКРАЇНУ

пересилаємо почтою і телеграфічно в скорім часі за низьку оплату і виплачуємо долярами в місце замовлення адресата.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ

Поручуємо свої услуги в справах повороту до краю і приїзду в Америку, виробленя паспортів і адвокатські та нотаріяльні справи полагоджуємо.

ПРИНИМАЄМО ВКЛАДКИ

Голосить ся особисто або листовно в рідній мові до

STANDARD BANK
AVE. B COR 4TH ST. NEW YORK

УКРАЇНСЬКИЙ ХІРОПРАКТОР
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
Приймає щоденно рано і вечером
в неділю
Нью Йорк, офіс 339 East 14th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер. Неділя від 10. до 1.
Брукліи офіс: 583 Bedford Avenue
(cor. Keap Street)
Вівторок, четвер, субота від 10. рано до 8. вечер.

CUNARD
ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ
В 12-ДНІВ
на найновіших пароплавах у сині кораблях виїздячих від кождого вівторка.
ВЕРЕНГАРІЯ, АКВІТАНІЯ
МАВРЕТАНІЯ
(Через Саутгамптон)
Також з Нію Йорку до Ліверпулу
Всім, пасажирам третої класи відправлюється особливі вагони. Вигода, чистота і вимагаючий догляд.
ГРОШІ
ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ
пересилаються і виплачуються в американських доларах.
ЧЕРЕЗ ГОСПОДАРСТВО
За дальшими інформациями зверніться до Вашого місцевого агента або до
CUNARD LINE
25 Broadway
New York

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ НАСТІННА КАЛЯНДА „СВОБОДИ"

ДОЛЯРИ до ГАЛИЧИНИ
ТЕЛЕГРАФІЧНО І ПОЧТОЮ
Доставляємо до самого села або міста. Ваша родина отримає долярів на самій вашій руці.
СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ
Наші офіси в краю помагають вашій родині приїхати скоро.
Подаємо інформації до краю полагоджуємо всі старокрайські справи, продаємо доми і фарми. По близші інформації адресуйте:
AMERICAN UKRAINIAN BOKRAD, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
Philadelphia Office: 322 N. 8th Street
ЗА УПРАВУ БЮРА — АНТІН ПАПІЖК, пред.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!
ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ЗРОБИЛА ВСІ ВАШІ РІЧІ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.
КОЛИ ВАШЕ БРАТСТВО ЧИ ТОВАРИСТВО ПОТРЕБУЄ НАРОДНОГО АБО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, КЛЯТ, ВІЗИТКАРТОК АБО ЯКИХСЬ РІЧИЙ, ТО ЗВЕРНІТЬСЯ ДО НАС З ЗАМОВЛЕННЯМ.
МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ВИ ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ, НІЖ ДЕКИМ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:
АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР

2.3 стіп	3.5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР З ГЕРБОМ НА ОБІ СТОРОНИ

2.3 стіп	3.5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$5.00	$7.00	$10.00

Наше Товариство не Братство потрудиться для Вас в будь-якій системі, чи справді вийдіть і пригляньте, виступите з своїми думками, висловлюйте і дотягніть та в школах. — Просимо щоби наші Українці удержись до нас а не до чужих. 45 Ave. уступив до українського товариства. Ми удержимо. Вам всяких інформацій і рисунків, коли хочете, то вишліть нам ваші вирази і модель Вам докладну ціну. На вимагання вам вишлю на адресу.
EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1924

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бізнес, а зависить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $36.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладині по $35.00; місце на осібній стороні окладинки $50. Хто хотівби в своім оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліщу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліщі з фотографії що значить, що його оголошенє буде о стільки дорожше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліщі.

Текст оголошень мусить уходитися в редакції по день 15 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкувалися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотіліб аби їх фотографії були поміщені в календарі на 1924 рік, звертають їх пристати на адресу „Свободи" найдальше по день 15 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виплатний на ім'я „Свободи", на суму $8.00. Сі гроші ужиються на покрите коштів виготовлення з фотографії друкарської кліщі. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НА ВЕЛИКДЕНЬ ЯЙЦІ

З українських народних писень і звичаїв на Великдень, з провідною про писанє яєць і їх теперішнім видом. Стор. 42. Львів, 1922.

Можна діставати в книгарні „Свобода", 83 Grand Street, Jersey City, N. J. по 20 центів за примірник з пересилкою.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ НА СОЦІЯЛІСТИЧНОМУ КОНГРЕСІ

„Соціял Демократ" подає такі подробиці про роботу делегації УСДРП. на інтернаціональному соціялістичному конгресі.

Дня 18. травня перед конгресом в Берлині відбулась парада соціялістичних партій Східної і Центральної Европи в справі Сходу Европи. Конференція мала завданням всадити контакт між соціялістичними партіями Сходу Европи. На конференції було обране „контактне бюро" з представників всіх присутних на конференції партій. Українська с.-д. брала участь в цій конференції й особі своїх представників Безпалка, Бочковського, Матюшенка і Мазепи. Одною з точок обговорених на сій конференції була справа польської окупації на українських землях. Делегат ППС. Недзялковські навів у своїй промові слідуючу резолюцію головної Ради цієї партії, що торкається українського питання:

Головна Рада ППС., визнаючи право українського народу на самостійність, не сумнівається, що справа кордонів між Польщею і самостійною Україною може бути розвязана мирним способом на підставі права самовизначення народів. Головна Рада стверджує, що ППС. не може уважати совєтську Україну залежну від Москви і окрему на штики російської армії, за дійсно незалежну українську державу. Поки не зміняться відносини на Україні, Головна Рада вважає, що ППС. повинна боротись за територіяльну автономію всіх територій української республики. заселених українською більшости. Головна Рада ППС. другі клюбови ППС. у соймі негайно представити проект закону про автономію Східної Галичини.

На конференції в Гамбурзі українська делегація внесла в комісію по боротьбі з імперіялізмом при обговоренню резолюції про політичне положення на Сході Европи конкретний внесок щодо українського проблему.

Цей внесок такий:

„Конгрес протестує проти насильства над українським народом з боку імперіялізму сусідніх держав — Росії, Польщі та Румунії, які силою окупували Україну і розділили її території між собою. Додержуючи попередніх інтернаціональних конгресів, конгрес визнає право українського народу на відбудування національно-державне самозначенє і кличе всесвітній пролетаріят підтримувати український народ в його визвольній боротьбі."

Проти прийняття цього внеску повели широку агітацію рос. с.-д. меньшевики, правда, не на пленумі конгресу і не на засіданню комісій, а іншими закулісними шляхами. Наслідком проектів і заяв російських соціялістів цей внесок української с. д. делегації був відхилений.

Тому на засіданню комісії 25. травня (ново) взяв слово представник української с.-д. В. Старосельський і зясував значінє української проблеми для Сходу Европи.

Головна комісії Гюїсманс і інші члени комісії заявили, що дані їх справа України зовсім ясна, але з огляду на внесений російськими меньшевиками протест, українська резолюція не може бути зараз предложена конгресом. Через те розгляд української справи передано новозаснованому виконавчому комітетові Інтернаціоналу, який має вислухати представників УСДРП. та Росії і виробити ухвалу про становище Інтернаціоналу в сій справі.

Богато полюбовних українській справі відсутність на конгресі представництва західно-українських земель, яке давало можність російським меньшевикам представляти українську проблему, як як міжнародню, а як суто російську.

При сих умовах, таксамо прихильним українській с.-д. не трудно було добитись щоб УСДРП. було дано як найменьше місця в Інтернаціоналі. Делегація УСДРП. подала до Виконавчого Комітету Інтернаціоналу мотивовану заяву, в якій домагається обільшення їхнього представництва.

НЕЧУВАНА КОМПРОМІТАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Помалу виясновуються закулісові інтриги, які від довгого часу йшли проти уряду Сікорського з боку „претендентів на престол" і в звязку з цим виходять на денне світло справи, які кидають скандальне світло на провідників польської дипльоматії та взагалі всю атмосферу, в якій живе польська політична думка. Показується, що головною причиною швидкого упадку Сікорського була справа має'ків б. архикнязя Стефана Габсбурського, на які вже давно чаложено секвестр, та які мали бути звільнені від примусової адміністрації наслідком тихої угоди між власниками маєтку і радою міністрів. Стефан Габсбург, який ширий польський патріот" віддавав на різні польські цілі „добровільно", частину маєтків, отже Польща „з вдячности" не рухала його літифундій. Ендеція, використовуючи проти уряду Сікорського все, що лише можна було використати, готовилась з негайним внесенем на соймове пленум, щоб перешкодити Сікорському в його планах у названій справі. Можливо, що Сікорський саме тому так швиденько відійшов, щоб не бути примушеним відкривати йому невідомі обличчя, які він зробив деяким коронованим протекторам Стефана Габсбурга, і тимсамим не доводити до компромітації себе, сойму і тих протекторів. Сікорський впав, до влади прийшов Вітос-Сейда-Гломбінський і справа затихла, коли враз наспіла вістка про несподіване признанне Німцям великої колиальні „Дельбрік" при кордоні Горшівського Шлеску наслідком некорисного для Польщі осуду еспанського професора, суперарбітра в міжалиянтській комісії, і одночасно: зголошенне дімісії польським послом у Мадриді, Орловським. Вивідилось, що Орловський, не знаючи детайлів кампанії емісарії проти Сікорського з хитрого становища ньго останнього, поспішивсь з заявою перед еспанським королем Альфонсом, що справа його сповака Стефана Габсбурга, за якого він заступався, буде вже цілком певно корисно полагодженою. Король втішився і з приводу цього особисто подякував м. і. графови Ообанському в Брюсселі. Очевидно, що посол Польщі в Мадриді, Орловський, не знавши детайлів спільне засіданне політичної і правничої комісій, на якому буде домагатись зайняти ту справі маєткій Стефана Габсбурга такесаме становище, що його ман Сікорський.—Опозиційне становище лівиці з одного боку, з другого відоме становище правиці у недавній історії цієї справи, може довести до отвертої компромітації Сейди в соймі і до його дімісії.

СПРАВА КАРЕЛІЇ

Карелія це малий край, що лежить між Росією а Фінляндією. І хоч в Карелії живуть Фінляндці і вона згідно з волею населення повинна належати до Фінляндії то, не вважаючи на це, російські большевики заняли цей край і держать його досіпні. Пішли жалоби на большевиків і сими днями повідомив міжнародний суд большевиків, що в найближчому часі буде розглядати жалобу Карелії і видасть вирок в процесі Карелії з большевиками. Але большевики відповіли міжнародному судови, що його не признають, бо в нім засідають делегати тих держав, які воюють відносяться до большевиків. А ті держави довголуть щодня позбою над слабшими і їх кождим кроці гонуть права народів. Вони то перевели помію собою торг над Бесарабією, Східною Галичиною і Клайпедою.

ФАРМИ!

УКРАЇНСЬКА КОЛОНІЯ

в Барнів околиці близько від Порт Нов. Лондон на чистім місячні оплати з рум. $4.50 — $300 готівкою; 4 рум. $575 $400 готівкою; 5 рум. $1800 $500 готівкою. Вода, газ, електрика. Школа, церква і ватори від місці. Пишіть або завітайте до:

ГРИГОРАК і МЕЦКА.
180 Broadway, Rom. 94, New York City

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 170 акрів, 95 засіяних рілю, зем, сад, ліс, дім на 12 кімнат, телефон, вода, 6 инших будинків, фермерські машини, 13 коней, 30 голів худоби, 5 кіньок, 2 воли, 700 кур. Ціна $5000, готівкою $2500.

Фарма 61 акрів, сад, ліс акрів, ріка, решта засіяно, дім на 9 кімнат, 3 инших будинків, машинерія, 4 коней, 2 воли, 2 корови, 250 курей. Ціна $8900, готівкою $1600.

A. MIKROTT,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 10 І АКРІВ

5 акрів засіяно, сад, ліс, дім на 10 кімнат, 5 инших будинків, 5 коней, 1 віл, 160 курей, машинерія, одна третя мілі від міста, склепи і школа близько фарми. Ціна $4200, готівкою $1600.

Фарма 22 акрів, сад, дім на 9 кімнат, 5 инших будинків, 3 корови, 2 коні, 950 курей. Ціна $2800, готівкою $1800. Голоситися до: **PETER BREZNAK, R. F. D. 1, Belle Mead, N. J.** 67-69

ДЕШЕВО! ДОМИ! ДЕШЕВО!

Шість фамільних деревяних дім $12,500. Три повеликові мурований дім зі сторон $11,000 в Бруклині — Greenpoint. 67-70

Крім цього, більше число мурованих або деревяних домів у всіх частях N. Y. C. для 1-ої, 2-ох та 3-ох родин. Кождий, що купить буде певної вдоволений. Що інформації для купно або продаж нашого або голосіться особисто до: **The Guarantee Realty Co., 132 Nassau St., Room 417, New York City.**

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи
Лічить успішно недуги мужчин, жінок і дітий.
Найновійший електричний апарат.

Tel. Stuyvesant 2097
ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ
перенс свій офіс на
215 SECOND AVE., NEW YORK
між 13. а 14 улиця
Приймає що дня від 9—12; 6—8.
В неділю від 9—1.

СПЕЦІЯЛІСТ ЗА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
як жіночі недуги, нерви, шлунок, кишки і видрові недуги, кислоцінє нерви, розширенє жил, кровяні і сранцеві недуги. **"Горяча Дорожка"**
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place
Голосія від 9. рано до 8. вечер.
В неділю від 9. рано до 4. вечер.

Лікарська канцелярія українського
ДОКТОРА К. БІЛИКА
при співучати лікарів спеціялістів, що недавно прибули з краю.
91 ST. MARK'S PLACE.
(5-та улиця, коло 1-ої Ейві).
Урядові години від 12. до 2. рано і від 6. до 8. веч. Телефон Dry Dock 5443

Українські Вісті С. КАУФМАН
хронічні і внутрішні слабости
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 11. до 12. пол. вечер.
Новий офіс в Ньюарку, Н. Дж.
456 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. пол.
Телефонує: Astoria 2872

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст у старого краю. Лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переходить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304 — 2nd AVENUE,
между 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Голосія офіціяльно: щодня від 9-ої години рано до 9-ої вечер.
Tel. Lexington 4913.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ
Учиться АКУШЕРІЇ в нашій школі, а своїй хаті на часово вільному, спосібному часі. Виходячи з курсу, мужеві фізичного можного часу. Но уділенне виданно ДИПЛОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc. Dr. S. Deutsch, Pres. 225 E. 14th St., New York City, Tel.: Lexington 4210.

ПРАЦЮЮЧИЙ НАРОДЕ

по скінченню праці в фабрині або копальні чи фармах., Ваші ЧЛЕНИ. Ваші МУСКУЛИ суть зтерпілі, не дуситъ їх бо дуже болять. Корсть Німецтіо

BEAR BALSAM
(МЕДВІДНИК)

поможе Вашу слабість. О скільки ви ФУНТ. антінер, вторинк або агент не мають. Ком його дозначити, принятє вирост 40 п. до

CENTRAL DRUG STORE, Ltd.
24 East Centre Street,
SHENANDOAH, PA.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. єдність ви. 163 повідомляє, що щомісячний мітинг відбувається в 2. годині пополудні, 22. липня в гали Бєднарі від 501 Норт 3-тя ул. На порядку нарад суть важні справи, як річної звіркової справоздачі. Напоминаємо членів, що заплатить кару 50 цнт., а учащих і зош. — М. Шегда, предс.; П. Мелайнік, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342 повідомляє, що річний мітинг відбувається в понеділок 23. липня о годині 7., вечером в церковній гали. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Проситься всіх членів аби явились на той мітинг всі як один і тобі принялли свої доми. Таксимо будуть приняті і нові члени до Тов. Запорозької Січи від. 342 у Карретті. — М. Довгий, предс.; Н. Хробіцкі, секр.

ЧИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. о. Миколая від. 306 повідомляє, що звичайний мітинг відбувається о годині 1.30 пополудні, 29. липня в підсвітній залі при церкві Ольга і Вільс. ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на сей мітинг, бо неявившіся члени заплатить кару 50 цнт., а учащих 1 зол. — М. Вернер, предс.; В. Гришень, секр.

ІМПОРТИ, ШИФКАРТИ, старокраєві справи, рисного рода асекурація, полагодите все найскорше у
C. CHOLY
Proctor's Building,
YONKERS, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДЕШЕВО гарний новий дім на кімнат, великий двір; шість блокстанів; одна година з Нію Порку. Дві землі; робота всякаю: мусить податись сейчас. Ціна $3150, готівка $350, взятак $35 місячно. Голосіться: **L. C. Post Office Box 367, City Hall Station, N. Y.**

ПОТРІБНО УГЛЕВИХ МАЙНЕРІВ!!!

Сейчас до постійно працюючих майни, години від Питсбурґу у Стані чистє 5¼ фіт високе, земляні, боди або стенги, дубовий верх. Робота стала на довгий час. Майна кивінна. Нема робітничих сварнік. Потрібно лишень сильні робітники. Довідуватись можна так самотних і фамілійних. Приїздні сейчас і беруть зимні місця. Голосіться до: **The Hazel Miller Coalsburgh Pa.**, або до **Mr. Varady, Room 404, 434 Diamond St., Pittsburgh, Pa.**

НА ПРОДАЖ

муровиний бізнесовий дім на 3 фамілій, 27 кімнат і пекарня, весь наповнений і сплачений. Пекарня не має ніякої ренти ріст $2436. В дім і пекарні всі удосконалення крім кипіня. Ціна $18,500. Голосіться: **Mr. Michalkowsky, 173 Grand Street, Jersey City, N. J.**

ПОБУКУЮ ГОСПОДИНІ

дому, пестарші моїх літ. Я є сама вдовиця і маю 40 літ. Інтересованих голосітися до:

P. TSARYK.
50 Wernon Ave., Bayside, L. I. N. Y.

French Line
Compagnie Générale Transatlantique
ПОСПІШНА ІЗДА НА І З УКРАЇНИ
France . . . July 25, Aug. 22, Sep. 19
Lafayette . Aug. 4, Sep. 1, Sep. 29
La Savoie . Aug. 11, Sep. 8, Oct. 20
Paris . . . . Aug. 15, Sep. 12, Oct. 3.
По всі взяльні інформації голосіться до місцевого агента Французької Лінії або офіс компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

ЧОМУ НЕ УПРИЄМНИТИ СОБІ ЛІТО ВПОВНІ?

Липень і серпень, це місяці в котрих прагнете відсвіжитися і набрати нових сил до життєвої борби в наступних десять місяців. Чи хочете провести літе літо в затишній, де тіло і душа спочине, де вечері холодні, наповнені пересвіжене сосновим запахом, чи хочете там провести ці два тижні чи кінцеві дні тиждня лінійсь, годинами рухи є щоби той відпочинок не був перерваний літніми хоробами. Тріпера Гірке Вино є якраз лікарством, котре належить мати завсіди під рукою. Пода більшости літніх хоріб, хранітеся все доладність вживаючи, одяк Тріпера Гірке Вино звільнить Вас від них. Вино се чистить внутрішности, помагає травленню, а також дістає і зміцнює цілий організм. Тріпера Гірке Вино уприємнить Вам Ваші літні ферії. Кождий аптикар або доставця лікарств має його на складі. Попробуйте також Тріпера Порошки на біль головн., Тріпера лікарство на нагнети і Тріпера Крем до зубів.

СВІЙ ДО СВОГО!

Се є клич кождого свідомого Українця

МИХАЙЛО ТУРЧИН
Український Руський Контрактор
виконує всякі лагодні роботи по всіх околиці цілі на цілий Нію Йорк Сіті. За добру роботу дає кождому контрактову гарантію. Заразом є спеціялістом до вставлювання дзвонів. Бізнес основний в 1910 року. Голосіть ись устно або письменно до:
46 YALE AVE., HILLSIDE, N. J.
Tel. Waverly 2094.

КОСИ!

На днях отримали сьмо з Відня коси, а найлішої кленації і добре гартованої стали. Коси мають 32 цалі, важать поверх фунта, ціна з пересилкою $3.00. Перстень до коси 50 цнт. Стальний молоток 60 ц. Бабка 60 ц. Брусок 30 ц. Замовлення посилайте криз з грішми на адресу.

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Український народний строї і всякого роду инші костюми одержаєте по дуже низьких цінах. По близші інформації пишіть на адресу:

MRS. K. STETZ.
216 Washington St., Jersey City, N. J.
Telephone: Montgomery 2213.

ПЕТРОЛЯРЕМА
РУСЬКИЙ ОГРЕБНИК
ВИПОСЧИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСЬ СВІТ, ЗАБАВЛЯЄ І ВЧИТЬ ДРАТІ ЗАБАВИ.
Ціна 2. зол. Send to Publisher, 215 E. 7th St., New York City
Telephone: Orchard 2500.